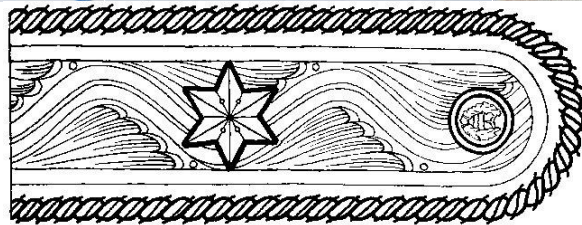

KARSZALAG ÉS MADZAGPUSKA

III. rész

Varga Ottó

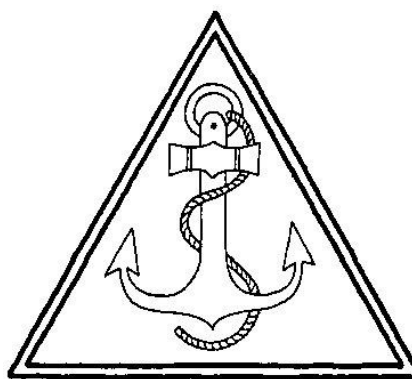
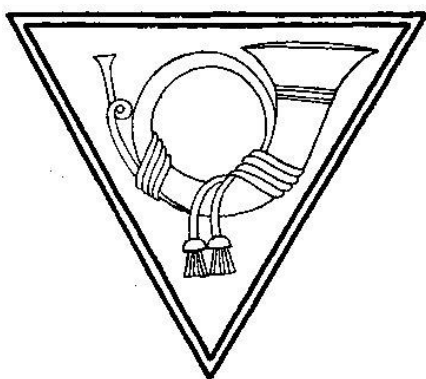
2026. május 30.

TARTALOMJEGYZÉK

- I. Bevezető
- II. Az 1945 mintájú rendőr rendfokozatok
- III. Az elfeledett és nem köztudott karszalagok

I. Bevezető

Mozgalmas, eseményekben gazdag, változatos, fordulatos volt az 1945-ös esztendő. Felállításra került a Magyar Államrendőrség. Kettő nagy szervezete volt, a Vidéki Főkapitányság és a Budapesti Főkapitányság, két külön jogszabály hívta életre mindkettőt. A Vidéki Főkapitánysághoz tartozott az újra életre keltett Magyar Határrendőrség (145.389/1945.IV.-12.B.M. számú rendelet, *Rendőrségi Közlöny* 1945. november 10.-i 9. szám), felállítják a Magyar Folyamrendőrséget (144.272/1945. IV.-12. B. M. számú rendelet, *Rendőrségi Közlöny* 1945. december 15.-i 12. szám). Mindkét utóbbi szervezetet 1946. évben átnevezik az 1945. március 14.-n kelt 215.908/1946. IV. 12. B. M. számú rendelettel: Magyar Államrendőrség Határrendészeti Kapitánysága és Magyar Államrendőrség Révkapitánysága elnevezésre (*Rendőrségi Közlöny* 1945. március 15.-i 62. szám)

01.– 02. kép - Határrendőrségi szervek és a Folyamrendőrségi szervek megkülönböztető jelzése 1945. október 30.

A magyar belügyminiszter 1945. augusztus 6.-n kelt 140.081/1945. VI. 1. B. M. számú rendelete a magyar államrendőrség tagjainak állománycsoportokba besorolásáról és új rendfokozati elnevezések megállapításáról szolt. Hét állománycsoportot hoznak létre:

I. Hatósági, II. Végrehajtón belül az A) rendőri őrségi és a B) nyomozó, III. Egészségügyi (állategészségügyi), IV. Műszaki, V. Számvevősegi, VI. Irodai, VII. Hivatali altiszti szolgálatot ellátók állománycsoportja (*Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 1.-i 1. szám*).

A nők alkalmazása a Magyar Államrendőrség állományában a belügyminiszter 1945. szeptember 3.-n kelt 145.703/1945. 12. B. M. számú rendelete által vált lehetségessé. A magyar történelemben a nők először végezhettek hivatalosan rendvédelmi feladatokat.

Az államrendőrségnél alkalmazott, kinevezett nők a jogok és kötelességek tekintetében a férfiakkal mindenben egy elbírálás alá estek. (*Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 15.-i 2. szám*). A köznyelven az első rendőrnőket „Hekus Lonci”-nak hívták.

Minden tekintetben sokat elárul az elvégzett munkáról és az elkövetkező időszakról a Belügyminiszter megnyitó beszéde a rendőrhatalóságok vezetőinek Budapesten, 1945. szeptember 21.-n megtartott értekezletén:

„Uraim! Ez az első alkalom, amikor az új magyar rendőrség vezetői együtt vannak. Komoly és fontos feladat az, ami szükségessé tette az értekezlet összehívását. Komoly próba előtt áll a rendőrség és erre nagyon jól fel kell készülnünk. De fel kell használnunk ezt az alkalmat arra is, hogy számvetést csináljunk az új magyar rendőrség eddigi munkájával és ki kell tűznünk azokat a célokat, amelyeket a rendőrségnek a jövőben el kell érnie.

Újra támadások alatt áll a rendőrség, amit csak részben magyaráz meg és indokol a választás előtti izgatottság és bizonyos érzékenység. Ezeknek a támadásoknak a nagyobb oka politikai, eléggé átlátszó politikai célzat. Erre azonban most nem akarok kitérni. Kiseb ok azonban a támadásoknak, hogy valóban számos hiba van még a rendőrség szervezetében és munkájában. Nézzük ezeket a hibákat a szükséges önkritikával és keressük orvoslásuk módját.

Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy több ezer apró és fegyelmezetlen helyi hatalomból, egységes államrendőrséget szerveztünk egybe. Ez azt is jelenti, hogy a korábbi erősen anarchikus állapotból a rendőrség teljes határozottsággal a jogrend állapotába lépett. Ez pedig óriási dolog, senki kétségbe nem vonhatja. Annál is inkább nagy teljesítménye ez a rendőrségnek, mert ezt a lépést az új államrend más területen nem tudta megtenni. Gazdasági életünkben, az elhagyott javak kezelésében, a közellátásban és az áruforgalomban még nem tudta az új államrend felszámolni az anarchikus állapotot és nem tudta a jogrend keretei között szorítani a változás zavaros idejében szerzett pozíciókat és birtokokat. Ezt a döntő lépést a rendőrség már megtette és mostani munkánk már egyenes vonalú és következetes építő munka, amely biztos és jó alapokon nyugszik. Ennek a lépésnek a tudata kell, hogy öntudatot adjon a rendőrség minden vezetőjének és úgy végezze munkáját a jövőben, hogy már eddig is derekas munka áll mögötte.

Mindamellet még távolról sem működik kifogástalanul ez a rendőrség. Felső szerveiben már jó is rendőrségünk, bár a vezetőállások betöltése egy részében még nem végleges. Az alsóbb szervekben van még sok hiba és baj, ezeknek a korrigálása a következő feladata a szervezőmunkának. Ezeken kell tehát sürgősen és határozottan segítenünk, hogy a rendőrség egész szervezetében jól működjék.

Kétféleképpen lehet segíteni ezen a ponton. Lehetne úgy, hogy minden formai hibáért, minden jogszabálytól eltérő eljárásért kicseréljük a rendőrség tagjait és helyükre állítunk régi rendőröket, csendőröket, akik magát a rendőri munkát valóban jól tudják. Ilymódon tehát robbantani kellene a rendőrség szervezetét és jórészen a régi karhatalom embereiből kellene újjászervezni. Erre én nem vagyok hajlandó. Minden formai és jogi hiba ellenére is, az új magyar rendőrség megállotta a helyét és még anarchikus kezdeti állapotában is, történelmi

érdemeket szerzett a demokrácia védelmében. Most is és mindvégig meg kell tehát tartani ennek a rendőrségnek demokratikus éberségét és élességét és ezt csökkenteni semmi körülmények között nem szabad.” (Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 25.-i 4. szám).

II. Az 1945 mintájú rendőr rendfokozatok

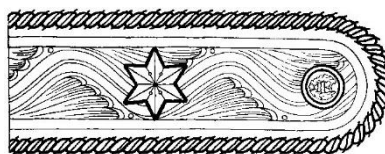
Az új Rendőrség új rendfokozati jelzések kap. A Belügyminiszter 276.455/1945. IV.-12. B.M. számú rendelete a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzatáról a Rendőrségi Közlöny 1946. január 25.-i 3. számában jelent meg. A 3. számú melléklet tartalmazta a rendfokozati jelzéseket és a hajtóka színeket.

„Altábornagy: a vállszalagot piros vagy búzavirágkék színű selyemszállal ékesített, gazdagon mintázott aranypaszomány fedi olyképpen, hogy a búzavirágkék színű hajtókából az ujjvarrási szél kivételével, minden oldalon 3 mm széles sáv maradjon szabadon. Az aranyozott jelvényes fémgömb a nyakfelőli szabványrészén, s az aranyozott paszomány hossz tengelye vonalában két 25 mm átmérőjű ezüstcsillag egymásra két ággal nézve, egymás mellett úgy vannak felvarrva, hogy tetszetősen egyenlő távolságra legyenek.”

„Vezérőrnagy: rendfokozati jelzése ugyanolyan, min- az altábornagyé, azzal az eltéréssel, hogy az aranyozott paszományon csak egy ezüstcsillag van a középén szabványosan felvarrva, mely a nyak felőli jelvényes arany gombocskára két ággal néz.”

03. kép - rendőr altábornagy

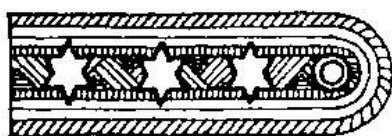

04. kép - rendőr vezérőrnagy

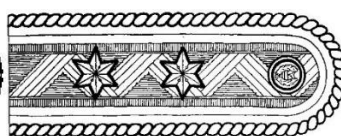
„Ezredes: az állománycsoportnak megfelelő kettős hajtóka. A vállszalagot, az ujjvarrási szél kivételével, fonott aranyzsinór veszi körül. Nyak felőli szabványrészén aranyozott jelvényes fémgombocskára van. Az egyszerűen mintázott, 25 mm széles, aranypaszomány a vállszalag hosszában, közepén van felvarrva (rajz szerint). Az arany paszomány hossz tengelye vonalában két ággal egymásra néző, egymás mellett egyenlő távolságra elhelyezett három ezüst csillag.”

„Alezredes: rendfokozati rangjelzés ugyanolyan, mint az ezredesé azzal az eltéréssel, hogy az aranypaszományon szabvány módon, két ezüst csillag van felvarrva.”

„Őrnagy: rendfokozati rangjelzése ugyanolyan, mint az alezredesé, csak az aranypaszományon, szabvány módon, egy ezüst csillag van felvarrva.”

05. kép - rendőr ezredes

06. kép - rendőr alezredes

07. kép - rendőr őrnagy

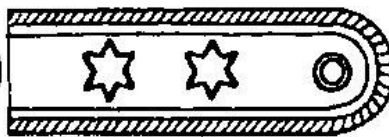
„Százados: rendfokozati rangjelzése aranypaszomány nélkül, megegyezik a törzstiszti rangjelzéssel. A hajtókán szabványosan három arany csillag van felvarrva.”

„Főhadnagy: rendfokozati rangjelzése ugyanolyan, mint a századosé, azzal az eltéréssel, hogy a hajtókán csupán két arany csillag van szabványosan felvarrva.”

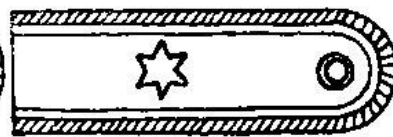
„Hadnagy: rendfokozati rangjelzése ugyanolyan mint a főhadnagyi, csupán a hajtókán egy arany csillag van szabványosan felvarrva.”

08. kép - rendőr százados

09. kép - rendőr főhadnagy

10. kép - rendőr hadnagy

„Alhadnagy: hajtókájának hossz tengelyében egy 5 cm-es aranyozott sáv fut le. A hajtóka közepén, az aranyozott sávon szabványosan egy ezüstözött csillag van felvarrva. Rangjelzése egyebekben olyan, mint a főtiszté.”

11. kép - rendőr alhadnagy

„Főtörzsőrmester: rendfokozati jelzése az állománycsoportnak megfelelő kettős hajtóka. A vállszalagot az ujjvarrási szél kivételével, fonott ezüstszinór veszi körül. A nyakfelőli szabványrészén ezüstözött jelvényes fémgombocska. A hajtóka ujjvarrási szélétől 1 cm. távolságra 1-5 cm. széles, hossz tengelyére merőleges ezüst sáv kerül. Az ezüst fémgombocska és az ezüst sáv között a hajtóka hossz tengelyében szabványosan három ezüst csillag van felvarrva.”

„Törzsőrmester: rendfokozati jelzése ugyanolyan, mint a főtörzsőrmesteré, azzal az eltéréssel, hogy a hajtóka hossz tengelyében csupán két ezüst csillag van szabványosan felvarrva.”

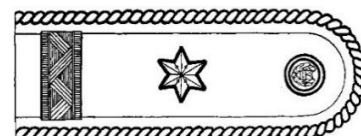
„Örmester: rendfokozati jelzése ugyanolyan, mint a törzsőrmesteré, a hajtóka hossz tengelyében csupán egy ezüst csillag van szabványosan felvarrva.”

12. kép - rendőr főtörzsőrmester

13. kép - rendőr törzsőrmester

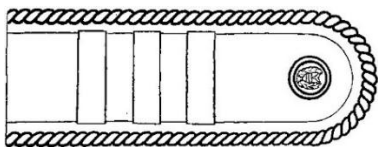

14. kép – rendőr örmester

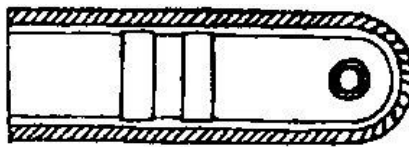
„Rendőr: a nyak felőli szabványos részen bronzszínű, jelvényes gombocskát visel. A vállszalagot, az ujjvarrási szél kivételével, búzavirágkék selyem fonott zsinór veszi körül. A hajtóka közepén, hossz tengelyére merőlegesen, egymástól 1 cm. térközre 3 darab egy cm. széles, fekete selyem sáv alkalmazandó.”

„Ideiglenes minőségű rendőr: rendfokozati jelzése ugyanolyan, mint a rendőré, azzal az eltéréssel, hogy a hajtóka közepén csupán két fekete, selyemsáv van szabványosan felvarrva.”

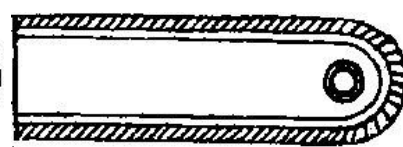
„Próbarendőr: a próbarendőr vállszalagja ugyanolyan, mint a rendőré, de sávnélküli.”

15. kép - rendőr

16. kép - ideiglenes minősítésű rendőr

17. kép - próbarendőr

A hajtókák színe:

- az I. állománycsoportba soroltaknál: **meggypiros** alapon búzavirágkék;
- a II/A. állománycsoportba soroltaknál: **ibolyakék** alapon búzavirágkék;
- a III. állománycsoportba soroltaknál: **fekete** bársony alapon búzavirágkék;
- a IV. állománycsoportba soroltaknál: **barna** alapon búzavirágkék;
- az V. állománycsoportba soroltaknál: **sötétlila** alapon búzavirágkék;
- a VI. állománycsoportba soroltaknál: **papagályzöld** alapon búzavirágkék.

18. kép - altábornagy

19. kép - vezérőrnagy

20. kép - műszaki ezredes

21. kép - egészségügyi alezredes

22. kép - hatósági őrnagy

23. kép - számvevőszéki százados

24. kép - irodai főhadnagy

25. kép - egészségügyi hadnagy

26. kép - műszaki alhadnagy

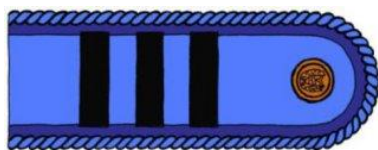
27. kép - őrségi főtörzsőrmester

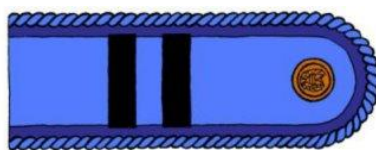
28. kép - őrségi törzsőrmester

29. kép - őrségi őrmester

30. kép - őrségi rendőr

31. kép - ideiglenes minősítésű rendőr

32. kép - próbarendőr

III. Az elfeledett és nem köztudott karszalagok

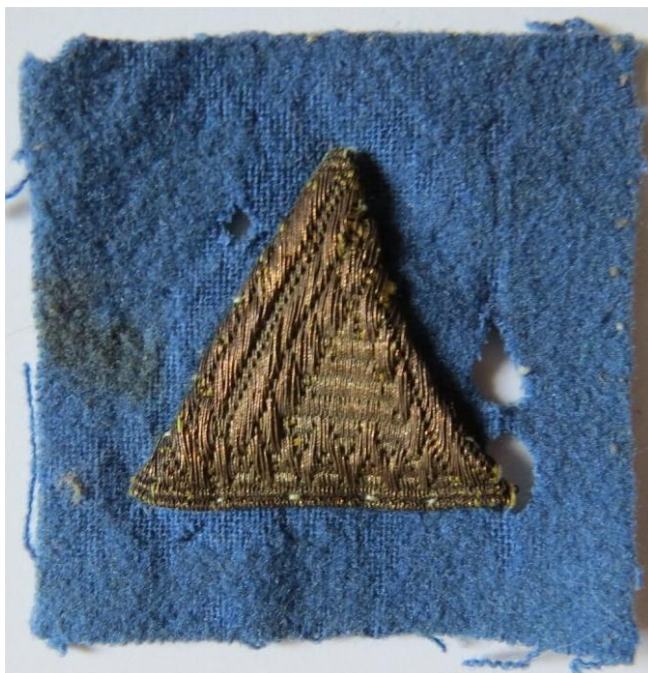
A 276.455/1945. IV—12. B. M. számú egyenruházati és felszerelési szabályzatáról szóló rendeletben rendszeresített egyenruházat kiosztása még várat magára, így a szabályzat által rendszeresített, rendfokozati jelzést magában foglaló karszalagot kellett használni. A tanulmánysorozat második részében foglalkoztam ezen karszalagokkal.

Az 5.007 B.M. Eln. számú rendelettel (*Magyar Közlöny 1945. január 27.-i 2. szám*) 1945. január 17.-n rendszeresített karszalagokat már nem lehetett – elméletben – viselni, csak az újonnan, rendfokozati jelzéssel ellátottat. A januári rendelet 5.§.-a szerint szolgálaton kívül is kellett a karszalagot viselni. Az új rendszeresítésű karszalagot csak szolgálatban lehetett viselni, de sokan a Magyar Államrendőrség tagjai közül polgári ruhájukon a karszalagot szolgálaton kívül is viselték. A belügyminiszter 1946. február 19.-n kelt 218.046/1946. IV. 12. B. M számú rendelete a karszalagnak szolgálaton kívüli, bármilyen ruházaton történő viselését megtiltotta (*Rendőrségi Közlöny 1946. március 1.-i 6. szám*).

Két karszalag esetében meglepő motívumokat találhatunk a „kék kocka” mezőben. Egy egyenlő szárú háromszög és a másik esetben kocka alakú, főtiszti vastag paszományból készített geometriai alakzatot. A karszalagokat rendszeresítő két rendelet egyikében sem lelhető fel még csak utalás sem ilyen rendfokozati vagy más értelmezésű megjelölésre. A rendeletek ilyen tárgyú más rendelettel történő módosításáról sincs dokumentum, kutatható forrásanyag (*az 1945. és 1946. évi Rendőrségi Közlönyökben nem található*).

Búzavirágkék színű, kocka alakú, posztó anyagon található egy főtiszti paszományból hajtogatott háromszög. Fehér cérnával, kézzel, pontvarrással készítették.

A háromszöget kék, kocka alakú posztóanyagra varrták fel és azt még az 1945 elején rendszeresített karszalag felirata mellé illesztették, de már 276.455/1945. IV.-12. B.M. számú rendeletnek megfelelően. A hátoldalon látható a háromszög alakú jelzés felvarrása. A kék posztóanyagon a széleken láthatóak a felvarrás nyomai, a széleket nem hajtogatták vissza.

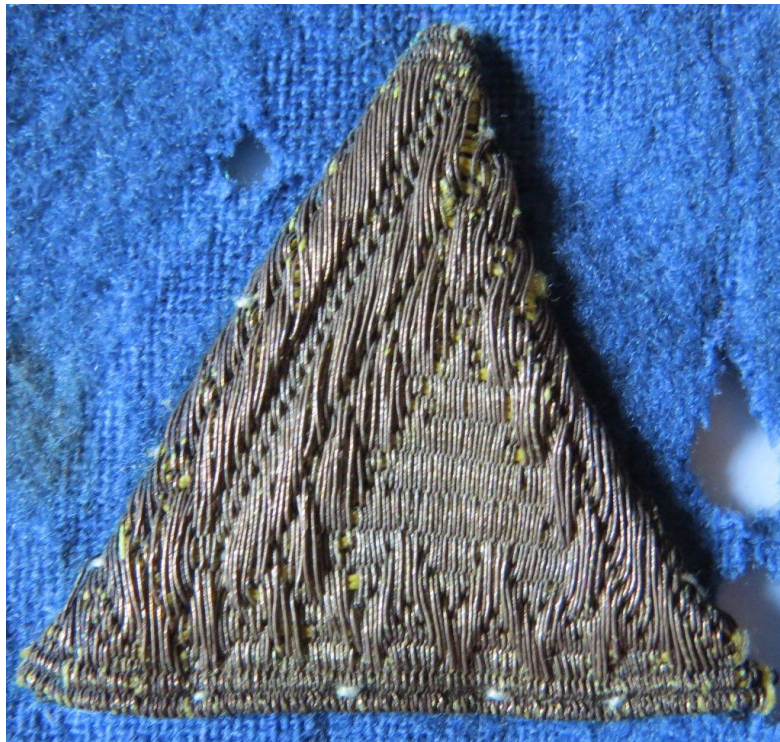

33. kép - kék kocka mezőben talpon álló egyenlő szárú háromszög

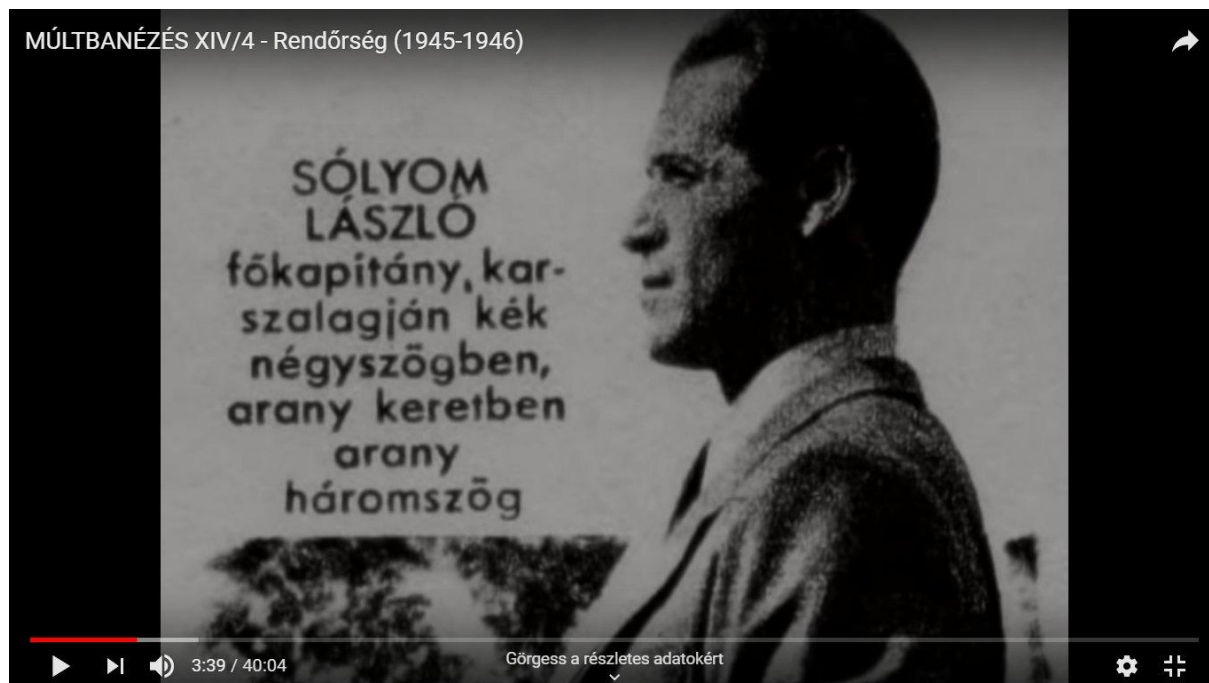
34. kép - fehér cérnával történt felvarrás

Az is egyértelműen megállapítható, hogy a háromszög körüli posztó részen erős korróziós vagy más behatás van. A posztó anyagon a felvart háromszög varrásnyomain kívül más varrásnyom nem látható, azaz a háromszög alakzat nem valaminek a része lehet, hanem önálló.

35. kép - Eloxidálódott fémszálak, jól kivehető motívum rendszer.

Megállt a tudomány és megállt az idő. Hosszú évekig kereshettük a magyarázatot, amikor egy részben más jellegű kutatásom alkalmával el kezdtem nézni Múltba nézés XIV/4 - Rendőrség (1945-1946) című dokumentumfilmet. A pillanatfotó mutatja, hogy 3 perc 39 másodperc után pár másodpercre látható ez a kép. A felirat viszont azonnal hatott: „karszalagján kék négyszögben, arany keretben arany háromszög”.

36. kép - Múltba nézés XIV/4 – Rendőrség című dokumentumfilm képkockája

A karszalagot nem más, mint Sólyom László rendőr altábornagy viselte, akit a 10.141/1945. M. E. sz. rendelettel az I. állománycsoportba rendőraltábornaggyá és Budapest Rendőrfőkapitányává nevezték ki (*Rendőrségi Közlöny* 1945. november 15.-i 10. szám). Sólyom már 1945 januárjában kinevezésre került a budapesti Rendőrség vezetőjének a Budapesti Nemzeti Bizottság által (tanulmányorozat második részében olvasható).

Ekkor még azt gondoltam, hogy az 1945. októberi egyenruha szabályzat alapján készült el Sólyom karszalagja. Ennek a megállapításnak ellent mondott a kezemben tartott posztóalátétén lévő arany háromszög és az októberi szabályzat részben megvalósított központi gyártású darabjai. Szintén a tanulmányorozat előző részében került megállapításra, hogy az októberi új karszalag alapját központilag készítették el, de magát a rendfokozatot a kék négyszögű részbe a használójának kellett elkészíteni. A kék négyszög festett és egy anyagrészen van a feliratozással, amely a nemzeti színű szalagra van felvarrva.

Azt is láthattuk, hogy egyesek az októberi szabályzat mintájára de kapott anyag nélkül még a januári karszalagot kiegészítve varrta fel a rendfokozati jelzést (Tanulmányorozat második részében látható).

Akarva akaratlan kulcsszavak keresésével a korabeli filmhíradókat kezdtem el nézni. Kulcsszavak voltak: rendőr, karszalag, Sólyom, főkapitány, rendfokozat, újoncok, tanfolyam, vizsga

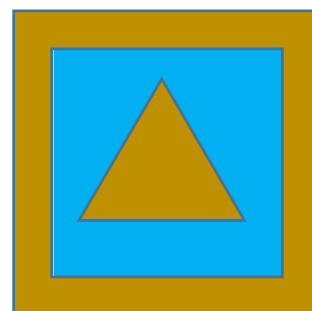
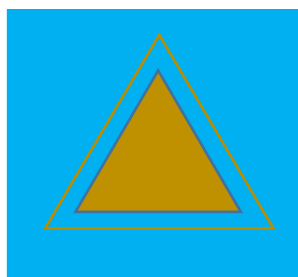
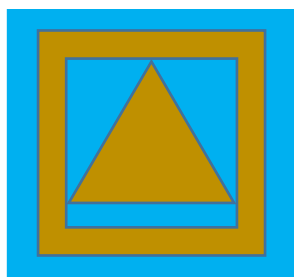
A Filmhíradó 1945. augusztusi felvétele „Vizsgáztak a demokratikus rendőrség újoncai” címmel meghozta a várt válaszok egy részét. Sólyom László tényleg azzal a karszalaggal látható a karján ami a dokumentumfilmben szerepelt. Fontos, hogy 1945. augusztus eleji a Filmhíradó felvétele, mivel az új karszalag rendszeresítése 1945. októberben történik, de a dokumentumfilmben a leírás már megfelel annak a karszalagnak az alak formai

követelményeknek. Ekkor értelmet nyer a posztóalátét. A lehetséges döntés már 1945. augusztusára megtörtént, hogy hogyan fog kinézni az új, rendfokozattal ellátott karszalag és milyen rendfokozatok fognak a szabályzatba kerülni. A szabályzat csak az ezredesi rendfokozatig rendeli el a karszalagok elkészítését. A tábornoki rendfokozatúaknak – altábornagy és vezérőrnagy – nem.

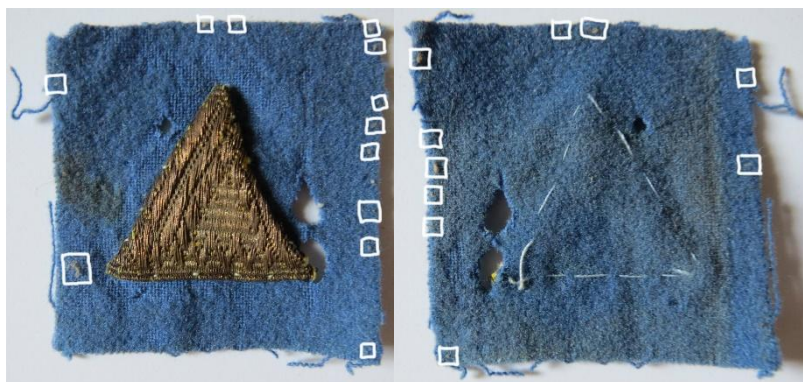

37. kép – Solyom László és a karszalag 1945. augusztus eleje

Értelmezzük: „karszalagján kék négyszögben, arany keretben arany háromszög”.

38. – 39. – 40. kép – a leírás alapján elképzelt motívumrendszerek

41. kép – barna céna maradványok helyei a kék posztóanyagon

A tanulmány sorozat kiegészítése, bővítése ismét arra sarkallt, hogy a dokumentumfilmben lévő képet felkutassam. Sikerült. A Szabad Nép képes melléklete 1945. augusztus 19.-i 15. szám.

42. kép – Az eredeti fotó, Szabad Nép képes melléklete 1945. augusztus 19.-i 15. szám.

A bal karon lévő karszalagot kinagyítottam és grafikai program segítségével az árnyékokkal és a színekkel, élesítéssel igyekeztem kontúrokat, szabályszerű vonalakat kiemelni. A negatív színállításnál láthatóvá váltak a feliratok előtti részen olyan vonalak amelyek „árnyjáték”-ban mutatta, hogy ott valamiknek lenniük kell. El kezdtem megrajzolni a vonalakt.

43. kép – az újságból kivágott kép

44. kép – negatív képszerkesztés

45. kép – a vonalak megrajzolása

46. kép – a háromszög megrajzolása

A Filmhíradó kimerevített képkockájából szintén kivágtam Sólyom László karszalagját. A kép eléggé jó volt önmagában arra, hogy az arany háromszög egyértelműen látszik a karszalagon. Engem viszont a motívumrendszer konkrét, tényleges elhelyezkedése érdekelt. A grafikai képszerkesztő program segítségével árnyalat élesítéssel, színmegvilágítással és negatívba fordítással sikerült megrajzolni a motívumrendszer biztosan kivehető részeit.

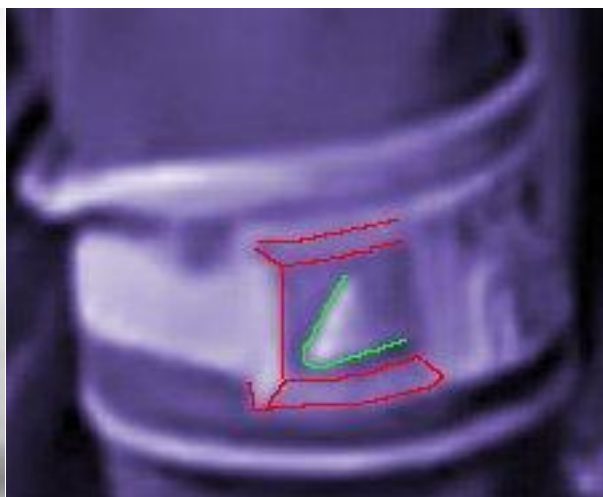
47. kép - A Filmhíradó képe

48. kép - fehérítés és árnyékolás

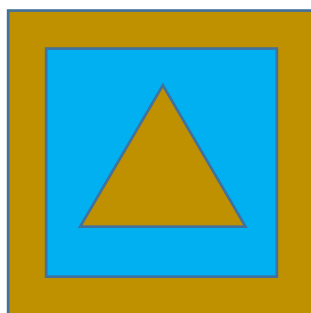
49. kép – negatív képképzés

50. kép – lila szín megvilágítás, rajzolás

Az újságcikk kép és a filmhíradó képkocka kinagyítása után – semmilyen szerkesztés nem történt – a színekkel és árnyékokkal való kísérletezés alapján kijelentem, hogy a karszalag motívumrendszerének leírása a következő:

Kék posztóanyagon kocka alakban, középen talpán álló, arany színű, egyenlő oldalú háromszög, a kék mező szélein arany színű szegélyezéssel.

A problémám az, hogy a megfejtést követően kérdések vetődnek fel. Ez a motívumrendszer nem rendfokozati jelzés, hanem jelkép, jelvényrendszer, amely valamire utal. Így együttesen egyértelmű, hogy Sólyom László beosztására, szervezeti tisztségére utal: főkapitány. Azonban az Államrendőrség, Vidéki Főkapitányság szervezetében megnevezve van a megyei és városi főkapitány is (1.700/1945. M.E. számú rendelet, Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 1.-i 1. szám).

A Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának szervezetéről szóló 8.490/1945. M.E. rendeletben (*Magyar Közlöny 1945. szeptember 25.-i 135. szám*) csak egy főkapitány van, maga a budapesti főkapitány. Míg ez a jogszabály 1945. szeptember 20.-n kelt, és az Államrendőrség felállításáról szóló rendelet már 1945. márciusában kiadásra került, így időbeli zavarba is kerülhetünk, mivel a karszalagról magáról 1945. augusztusában értesülhettünk annó.

Ha szeretnénk kicsomózni, sok más részletet is meg kellene ismernünk. Viszont ha egy olyan szemszögből nézzük ami kézenfekvő is akkor viszonylag egyszerű kijelenteni: a karszalag Budapest Rendőrfőkapitányát jelöli.

A következő kérdéscsomagban benne van: mit jelképez az arany háromszög? mit jelképez az arany keret? az arany háromszög jelképezett e valamit az arany keret nélkül? volt esetleg más színű – adottként az ezüst – háromszög? És még sorolhatnánk

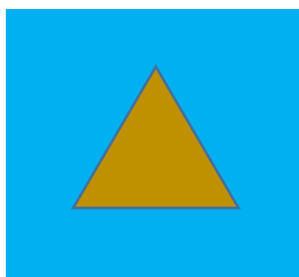
Ratulovszky János rendőr vezérőrnagy budapesti főkapitány helyettes volt és a kezdetektől több fotón együtt szerepel Sólyom Lászlóval. Az Ő bal karján is van karszalag, de sajnos a motívumrendszer a karszalagon nem kivehető, csak egy dolog biztosan látható, a háromszög.

51. kép - dr. Erdei Ferenc belügyminiszter, Sólyom László budapesti főkapitány, Ratulovszky János budapesti főkapitány helyettes, Péter Gábor a politikai osztály vezetője 1945. augusztus

Ratulovszky karszalagját kinagyítva és ugyanazokat az árnyékolási, negatívozási, színmegvilágítási technikákat alkalmazva érdekes következtetésre juthattam. Sólyom karszalagja esetében az alkalmazott képszerkesztési (fehérítés, árnyékolás, negatív, színmegvilágítás) vizsgálatoknál egyértelműen kirajzolódott a keretrész, míg Ratulovszky karszalagjánál nem.

Egyértelműen megállapítható, hogy a kék kocka mezőben egy talpán álló, egyenlő szárú háromszög van. Kijelenthető, hogy az arany háromszög önmagában a budapesti főkapitány helyettesi beosztást jelölte.

52. – 53. – 54. – 55. kép – Ratulovszky karszalagja különböző képtechnikai megvilágításban

Benjámín Olivér rendőr vezérőrnagy szintén budapesti főkapitány helyettes volt, de róla kizárólag civil ruhás kép karszalag nélkül és egyenruhás fotó lelhető fel. Fodor Károly rendőr vezérőrnagy a budapesti rendőrség őrszemélyzetének főparancsnoka volt ekkor, szintén nincs róla fellelhető fotó.

Következő feladványként került birtokomba az a karszalag darab, ami a központilag elkészített fehér téglalapra, fekete színű festékekkel, sablonnal felfestett kétnyelvű feliratokat valamint a búzavirágkék színű kocka alakú, szintén sablonnal felfestett mező közepén található egy kocka alakú alakzatot tartalmazott. A kocka alakú, érdekes mintázatú paszományból készített jelzés, melyet sárga cérnával gépi varrással rögzítettek egyáltalán nem szerepel a 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendeletben (*a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat*).

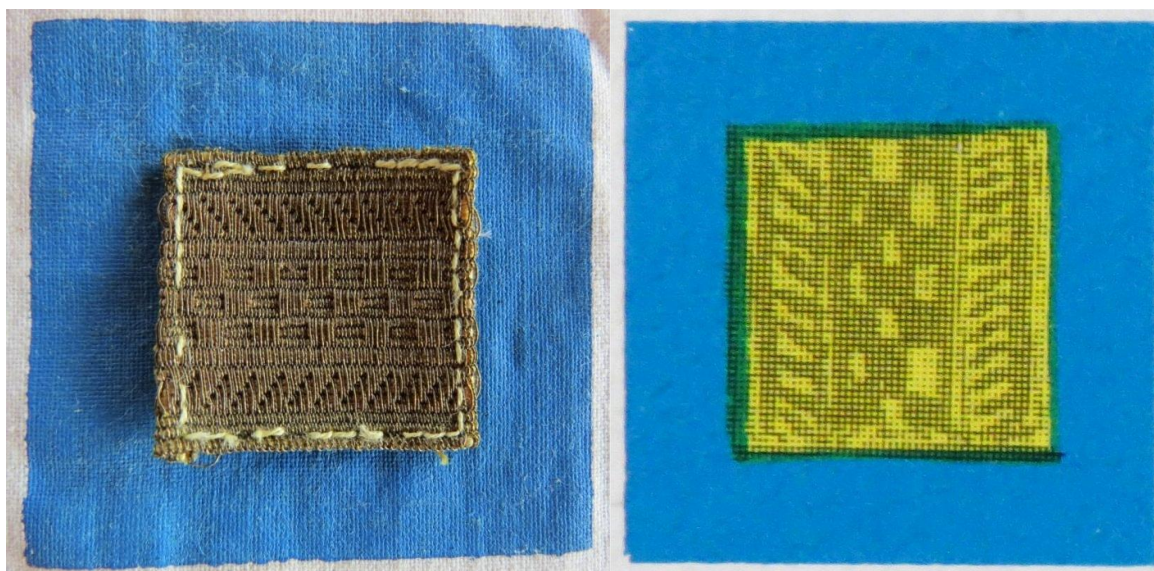
56. kép – ismeretlen rendeltetésű jelzés

Lehetne akár helyi rendszeresítésű, foglalkozási megkülönböztető jelzés is, de ennek ellentmond az 1970-ben megjelenő "Huszonöt év a dolgozó nép szolgálatában" című könyv (kiadó: BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség) 37. oldalán található három karszalagról készült színes, nyomdai kép.

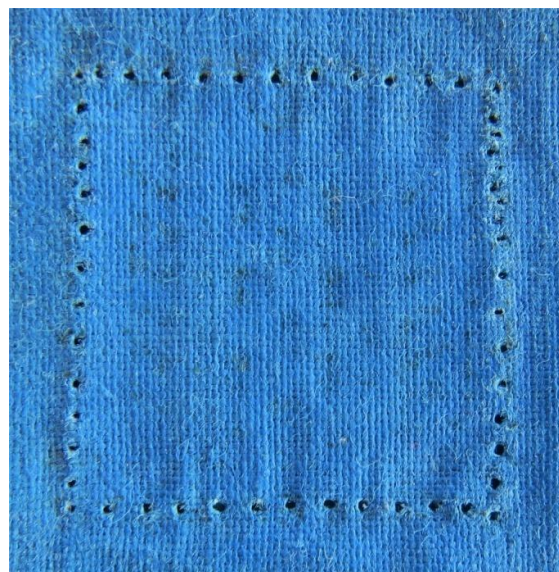
57. kép – ismeretlen rendeltetésű karszalag a „Huszonöt év a dolgozó nép szolgálatában” című könyvben

Összehasonlítva a mintázat nem teljesen egyező. A grafikai rajzon a középső sávban nagyobb téglalap alakú motívumok vannak, a két szélső sávban lévő ferde bordázatok befelé lejtnek. Az általam birtokolt darabon a varrásnyomok alapján 90 fokosan elfordítva varrták fel ezt a jelzést, nincsenek a belső sávban nagyobb téglalap motívumok hanem csak egyformák és a két szélső sávban lévő ferde bordázatok kifelé lejtnek.

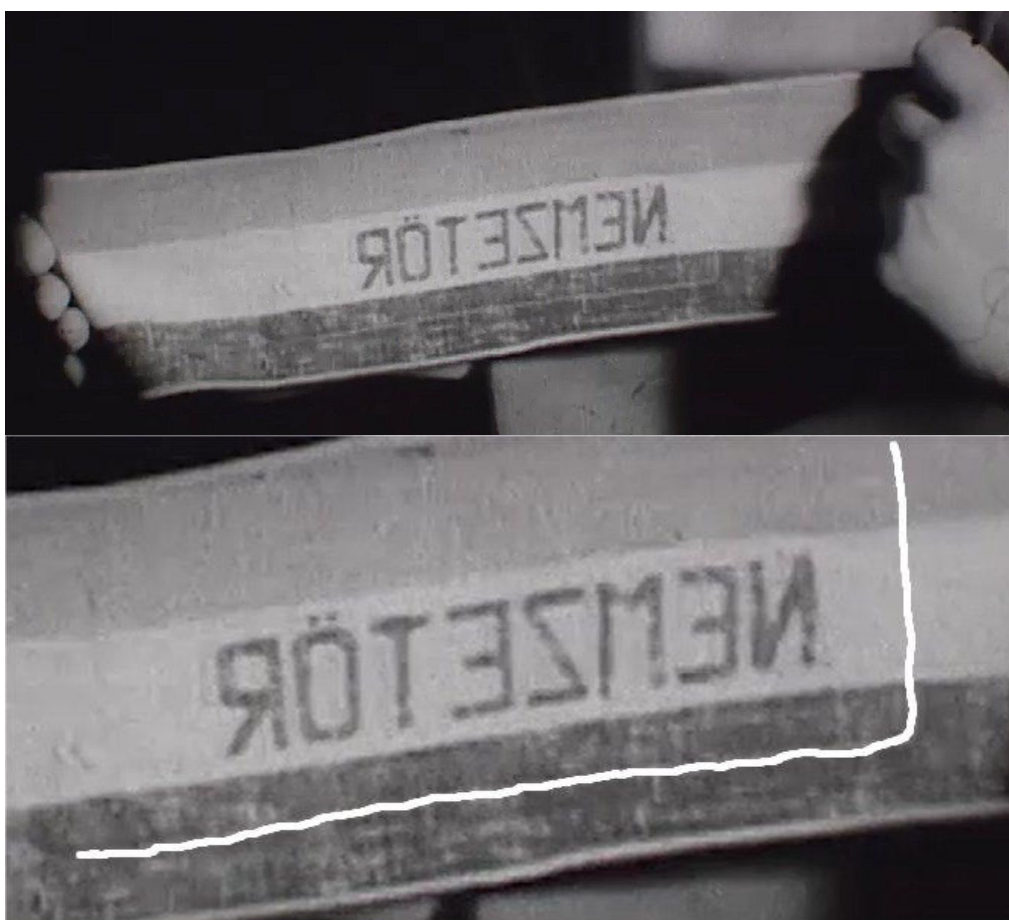
58. – 59. kép – a valóságban és a könyvben

Az arany színű paszományon és a karszalag háttéranyagon látszik a felrögzítés nyoma. A lyukakat egymásba illesztve, kiderül, hogy a paszomány 90 fokkal el van forgatva, úgy került felvarrásra. Ha összehasonlítjuk a mintázatkövetést, akkor a 90 fokkal történő elforgatás esetén majdnem tökéletes egyezőséget mutat. Az alsó és felső szegély eredeti anyagvarrásos, a jobb és bal oldali szélek visszahajtásra kerültek a rögzítéshez.

60. – 61. kép – a kocka formára hajtott arany paszomány és a karszalag kék mezőjének felvarrási nyomai.

A kutatások során az 1965. január Magyar Filmhíradó1. „A rendőrség 20 éve” címmel megjelent „videóban” a nemzetőr karszalagra rá van varrva ez a bizonyos kocka alakzat, pont annál a résznél, ahol a rendőr tanfolyamokról van szó. Hallgató - újonc? Tanár? Ez nem derült ki, véleményem szerint megkülönböztető jelzésként inkább a hallgató – újonc – tanuló titulusra szavazok.

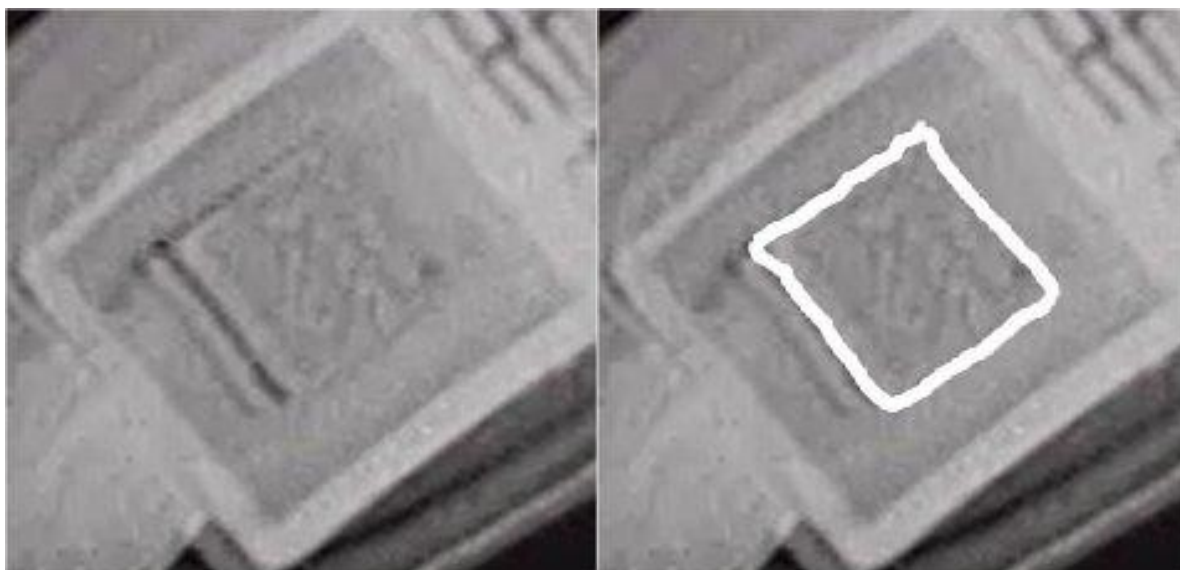

62. – 63. kép – a nemzetőr karszalag hátulja, jól látható a rávarrás

64. kép – a kocka alakzat

Elgondolkodtató, hogy van e még olyan geometriai alakzat, amellyel készülhetett karszalag. Mit is jelenthetett. Sólyom László és helyettese, Ratulovszky János karszalag jelképrendszere is érdekes kérdésként vetődik fel min ahogyan ez a kocka alakzat is, hogy ki, mikor, miért találhatta ki. Miért nem találunk írásos anyagot ezekről. Leghamarabb az 1945-ben keletkezett belügyminisztériumi iratokban lelhetnénk információkra.

65. – 66. kép – kinagyítva a kocka alakzat

Az 1945-ben készült filmhíradókban a fenti felvételrészlet nem látható. Az 1965-ös film készítői viszont minden anyaghoz hozzájutottak, így kétszeresen bizonyított, hogy ez a karszalag létezik a harmadik valós bizonyíték maga a megmaradt darab. Azt egyértelműen még kijelenteni nem lehet ki használta, de az oktatással összefügg.

A határrendészeti teendők ellátására a Magyar Határrendőrség felállításáról szóló 1945. augusztus 17.-n kelt 145.389/1945.IV.-12.B.M. számú rendeletben magát a szervezetet személyi, fegyelmi és gazdasági vonatkozású ügyekben a Vidéki Főkapitányság alá sorolták, a szolgálat ellátása tekintetében dr. Sebenyi Endre belügyminisztériumi miniszteri tanácsos felügyelete és irányítása alatt működött (*Rendőrségi Közlöny 1945. november 10.-i 9. szám*).

A történelmi hűség megköveteli, hogy jogelődjéről is említést tegyünk. Az 1903. március 11.-n szentesített 1903. évi VIII. törvénycikk rendelkezik a Határrendőrség felállításáról a határrendészeti teendők ellátására (*Országos Törvénytár 1903. március 14.*). Államilag irányított, önálló szervezet a Belügyminisztériumon belül. Azonban nem állt fel a szervezet azonnal, hanem majdnem három év múlva. A magyar királyi ministerium 5692/1905. M. E. számú rendelete a határrendőrségről szóló 1903: VIII. t.-cikk életbeléptetése tárgyában rendelkezik a 1905. december 9.-n hozott minisztertanácsi határozat értelmében, hogy a 1906. január 15. napjától fel kell állnia ténylegesen. A 91.000/1905 B.M. számú körrendelet rendeli el a Határrendőrség működését (*Belügyi Közlöny 1905. december 30.-i 54. száma*). Külön egyenruházattal és rendfokozati rendszerrel rendelkezett.

Az 1919. október 1.-n kelt 5.047/1919. M.E. rendelet a rendőrség államosításáról megszüntette az önálló Határrendőrséget és a Magyar Állami Rendőrség egységes szervezeti elemeként integrálásra (*Belügyi Közlöny 1919. október 19.-i 48. szám*).

Újonnan rendszeresített egyenruhával nem rendelkeztek. Számukra külön megkülönböztető jelzés akkor nem készült, nincs róla fellelhető dokumentum. Azonban van fennmaradt tárgy, éppen egy karszalag, ami valami féle képpen mégis megkülönböztető jelzésként szolgált.

Fehér színű, zsávolý szövetyanagra kézi hímzéssel varrták fel a piros - fehér - zöld zászlót (a fehér rész nem lett kihímezve), piros színű cérnával, vastagított karakterizálással a magyar és orosz nyelvű feliratot. Látható a felső részen az anyag eredeti szegélyezetsége, az alsó részen a visszahajtással kialakított szegélyezés.

Az orosz nyelvű szöveg kissé „magyaros”: пограничных полиции ami helyesen пограничная полиция (pogranyicsnája políciája) lenne, azaz Határrendőrség.

67. kép - Határrendőr karszalag, magyar és orosz nyelvű feliratozással

68. kép - A magyar zászló „ábrázolása”

69. kép – kézi öltéssel készült feliratozás

70. kép - Határrendőr karszalag összevarrási oldalról nézve

Az 1947. július 05.-én kelt 195.000/1947. IV./1.b. B.M. számú rendelet "Az Államrendőrség részére egyenruházati és felszerelési szabályzat kiadása tárgyában" megszüntette a korábbiakban rendszeresített karszalagokat, azok viseletét (Rendőrségi Közlöny 3. évfolyam 14. számában, 1947. július 10.-én.)

Természetesen előfordulhatott olyan rendőregyén akinek még mindig nem volt egyenruhája és a karszalagok valamelyikét volt kénytelen civil ruházatán viselni, de ezek előfordulási valószínűsége igen csekély lehetett.

A tanulmánysorozat utolsó, IV. részében érdekességek és különlegességek kerülnek bemutatásra.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet.

Felhasznált irodalom, jogszabályok, dokumentumok:

- Magyar Országos Levéltár, 11. segédlet 2003. – Minisztertanácsi jegyzőkönyvek napirendi jegyzékei 1944. december 23 – 1947. május 31.
- Dálnoki Miklós Béla kormányának (Ideiglenes Nemzeti Kormány) Minisztertanácsi jegyzőkönyvei 1944. december 23. - 1945. november 15. – Magyar Országos Levéltár 1997
- Így kezdődött. Dokumentumgyűjtemény Bács-Kiskun megye 1944–45. évi történetéhez (Bács-Kiskun Megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya)
- Ludányi Gyula - Rendőrkarszalagok viselete 1945-1946 (Zsaru Magazin)
- Varga Ottó – Rendőrségi karszalagok 1945 – 1946 1. kiadás

- BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség - "Huszonöt év a dolgozó nép szolgálatában" című könyv(1970)
- Budapesti Nemzeti Bizottság jegyzőkönyvei 1945 – 1946 (Budapest Főváros Levéltára 1975)
- 145.389/1945.IV.-12.B.M. számú rendelet a Magyar Határrendőrség felállításáról
- Rendőrségi Közlöny 1945. november 10.-i 9. szám
- 144.272/1945. IV.-12. B. M. számú rendelet a Magyar Folyamrendőrség felállításáról
- Rendőrségi Közlöny 1945. december 15.-i 12. szám
- 215.908/1946. IV. 12. B. M. számú rendelet a Magyar Államrendőrség Határrendészeti Kapitanysága és Magyar Államrendőrség Révkapitanysága elnevezésre megváltoztatása
- Rendőrségi Közlöny 1945. március 15.-i 62. szám
- 140.081/1945. VI. 1. B. M. számú rendelete a magyar államrendőrség tagjainak állománycsoportokba besorolásáról és új rendfokozati elnevezések megállapításáról
- Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 1.-i 1. szám
- 145.703/1945. 12. B. M. számú rendelet a nők alkalmazása az Államrendőrség szervezetében
- Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 15.-i 2. szám
- Belügyminiszter megnyitó beszéde a rendőrhatalóságok vezetőinek Budapesten, 1945. szeptember 21.-n megtartott értekezleten
- Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 25.-i 4. szám
- 276.455/1945. IV.-12. B.M. számú rendelete a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- Rendőrségi Közlöny 1946. január 25.-i 3. szám
- 5.007 B.M. Eln. számú rendelet a megkülönböztető jelzés (karszalag) rendszeresítéséről
- Magyar Közlöny 1945. január 27.-i 2. szám
- 218.046/1946. IV. 12. B. M számú rendelete a karszalagnak szolgálaton kívüli, bármilyen ruházaton történő viselésének megtiltása
- Rendőrségi Közlöny 1946. március 1.-i 6. szám
- Múltba nézés XIV/4 - Rendőrség (1945-1946) című dokumentumfilm
- 10.141/1945. M. E. sz. rendelet Sólyom László I. állománycsoportba rendőraltábornaggyá és Budapest Rendőrfőkapitányává kinevezése
- Rendőrségi Közlöny 1945. november 15.-i 10. szám
- Szabad Nép képes melléklete 1945. augusztus 19.-i 15. szám.
- 1.700/1945. M.E. számú rendelet az Államrendőrség felállításáról
- Rendőrségi Közlöny 1945. szeptember 1.-i 1. szám
- 8.490/1945. M.E. rendelet a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitanyságának szervezetéről
- Magyar Közlöny 1945. szeptember 25.-i 135. szám
- Mafirt Krónika6. - Vizsgáztak a demokratikus rendőrség újoncai
<https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=5993>
- 1965. január Magyar Filmhíradó1. A rendőrség 20 éve
<https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=18006>
- 1903. évi VIII. törvénycikk a Határrendőrség felállításáról
- Országos Törvénytár 1903. március 14.
- 5692/1905. M. E. számú rendelete a határrendőrségről szóló 1903: VIII. t.-cikk életbeléptetése tárgyában rendelkezik a 1905. december 9.-n hozott miniszertanácsi határozat értelmében, hogy a 1906. január 15. napjától fel kell állnia ténylegesen.
- 91.000/1905 B.M. számú körrendelet rendeli el a Határrendőrség működését
- Belügyi Közlöny 1905. december 30.-i 54. szám

- 5.047/1919. M.E. rendelet a rendőrség államosításáról megszüntette az önálló Határrendőrséget és a Magyar Állami Rendőrség egységes szervezeti elemeként integrálásra
- Belügyi Közlöny 1919. október 19.-i 48. szám

Felhasznált képek:

- címkép: saját gyűjteményi fotók kompozíció 1945-ös rendőr karszalagok részletei, rendőr vezérőrnagy rendfokozat grafikai rajza 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzatából
- 01.– 02. kép - Határrendőrségi szervek és a Folyamrendőrségi szervek megkülönböztető jelzése 1945. október
- 03. kép - rendőr altábornagy 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 04. kép - rendőr vezérőrnagy 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 05. kép - rendőr ezredes 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 06. kép - rendőr alezredes 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 07. kép - rendőr őrnagy 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 08. kép - rendőr százados 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 09. kép - rendőr főhadnagy 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 10. kép - rendőr hadnagy 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 11. kép - rendőr alhadnagy 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 12. kép - rendőr főtörzsőrmester 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 13. kép - rendőr törzsőrmester 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 14. kép - rendőr őrmester 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 15. kép - rendőr 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 16. kép - ideiglenes minősítésű rendőr 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 17. kép - próbarendőr 276.455/1945.IV.-12. B.M. számú rendelet a magyar államrendőrség egyenruházati és felszerelési szabályzat
- 18. kép - altábornagy, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 19. kép - vezérőrnagy, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 20. kép - műszaki ezredes, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 21. kép - egészségügyi alezredes, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)

- 22. kép - hatósági őrnagy, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 23. kép - számvevősegi százados, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 24. kép - irodai főhadnagy, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 25. kép - egészségügyi hadnagy, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 26. kép - műszaki alhadnagy, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 27. kép - őrségi főtörzsőrmester, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 28. kép - őrségi törzsőrmester, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 29. kép - őrségi őrmester, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 30. kép - őrségi rendőr, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 31. kép - ideiglenes minősítésű rendőr, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 32. kép - próbarendőr, Csuhai Zoltán – A magyar államrendőrség rendfokozati jelzései 1945-46 (2015 www.hpica.hu)
- 33. kép - kék kocka mezőben talpon álló egyenlő szárú háromszög, saját gyűjteményi fotó
- 34. kép - fehér cérnával történt felvarrás, saját gyűjteményi fotó
- 35. kép - Eloxidálódott fémszalag, jól kivehető motívum rendszer, saját gyűjteményi fotó
- 36. kép - Múltba nézés XIV/4 – Rendőrség című dokumentumfilm képkockája
- 37. kép – Sólyom László és a karszalag 1945. augusztus eleje, Mafirt Krónika6. - Vizsgáztak a demokratikus rendőrség újoncai
<https://filmhiradokononline.hu/watch.php?id=5993>
- 38. – 39. – 40. kép – a leírás alapján elképzelt motívumrendszerek, saját készítésű grafikák
- 41. kép – barna céna maradványok helyei a kék posztóanyagon, saját gyűjteményi fotók
- 42. kép – Az eredeti fotó, Szabad Nép képes melléklete 1945. augusztus 19.-i 15. szám.
- 43. kép – az újságból kivágott kép
- 44. kép – negatív képszerkesztés
- 45. kép – a vonalak megrajzolása
- 46. kép – a háromszög megrajzolása
- 47. kép – A Filmhíradó képe
- 48. kép – fehérítés és árnyékolás
- 49. kép – negatív képképzés
- 50. kép – lila szín megvilágítás, rajzolás
- 51. kép - Mafirt Krónika6. - Vizsgáztak a demokratikus rendőrség újoncai
<https://filmhiradokononline.hu/watch.php?id=5993>
- 52. – 53. – 54. – 55. kép – Ratulovszky karszalagja különböző képtechnikai megvilágításban, Mafirt Krónika6. - Vizsgáztak a demokratikus rendőrség újoncai
<https://filmhiradokononline.hu/watch.php?id=5993>
- 56. kép – ismeretlen rendeltetésű jelzés, saját gyűjteményi fotó
- 57. kép - BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség - "Huszonöt év a dolgozó nép szolgálatában" című könyv (1970)
- 58. kép - saját gyűjteményi fotó

- 59. kép - BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség - "Huszonöt év a dolgozó nép szolgálatában" című könyv (1970)
- 60. – 61. kép – saját gyűjteményi fotók
- 62. – 63. kép - a nemzetőr karszalag hátulja, jól látható a rávarrás, 1965. január Magyar Filmhíradó1. A rendőrség 20 éve <https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=18006>
- 64. kép – a kocka alakzat, 1965. január Magyar Filmhíradó1. A rendőrség 20 éve <https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=18006>
- 65. – 66. kép – kinagyítva a kocka alakzat, 1965. január Magyar Filmhíradó1. A rendőrség 20 éve <https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=18006>
- 67. kép – saját gyűjteményi fotó
- 68. kép – saját gyűjteményi fotó
- 69. kép – saját gyűjteményi fotó
- 70. kép – saját gyűjteményi fotó